

tržiški Vestnik

LETO X. - ŠT. 6

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI TRŽIŠKE OBČINE

Izdajatelj: Zavod »Tržiški vestnik«, Tržič - Urejuje uredniški odbor. - Glavni in odgovorni urednik: VLADO ERJAVŠEK. - Tiska tiskarna »Gorenjski tisk«, Kranj - Naslov uredništva in uprave: Tržič, Cesta JLA 3. Tel. 255 - Številka računa pri KB 607-75-2-189 - Celoletna naročnina 360 din, posamezna številka 15 din

Nov način dela na občnem zboru

15. aprila bo občni zbor Občinskega sindikalnega sveta, ki pa bo letos potekal drugače, kakor prejšnja leta. Kakšen bo potek občnega zbora in o čem bodo govorili, o tem nam je spregovoril predsednik Občinskega sindikalnega sveta, tovariš Viktor KRALJ.

Osnova za razpravo na občnem zboru bodo problemi delavskega samoupravljanja in njegova decentralizacija. Letos uvajamo to posebnost, da bomo že pred plenarnim zasedanjem delali v treh komisijah, ki jih bomo sklicali do

15. aprila. Predsedstvo Občinskega sveta je o delu teh komisij že razpravljalo in imenovalo predsedstva komisij.

Komisija za delavsko upravljanje in gospodarstvo bo obravnavala predvsem vlogo delavskih

svetov in upravnih odborov pri uveljavljanju novih gospodarskih predpisov in pri uveljavljanju novih instrumentov delitve dohodka.

Komisija za investicije in družbeni standard bo politično osvetlila nadaljnjo politiko investiranja v gospodarske in negospodarske objekte družbenega standarda.

Komisija za socialno politiko in delavski turizem bo obravnavala problematiko higiensko-tehnične zaščite delavcev, probleme socialnega zavarovanja, natančno in kritično pa bodo delegati v tej komisiji govorili o organiziranju in izboljšanju delavskega turizma.

Pri delu teh treh komisij bodo sodelovali dosednji člani plenuma in pa izvoljeni delegati v podružnicah, ki se za posamezne probleme, ki sem jih navedel, intenzivneje zanimajo in jih skušajo reševati.

Predsedstva komisij bodo na plenarnem delu občnega zbora prebrala poročila o delu komisij takoj za uvodnim referatom. Referat, poročila komisij in pa poročila o delu Občinskega sindikalnega sveta v preteklem letu, ki ga bomo delegatom že pred zborom posredovali, bodo dobra osnova za razpravo na plenarnem delu zbora. V poročilu Občinskega sveta bo tudi točna analiza izvršitve družbenega plana in stanje v gospodarskih organizacijah po zaključnem računu.

S takim načinom dela na občnem zboru smo hoteli politično zainteresirati čimširši krog ljudi, ki bodo v komisijah povedali svoja mnenja in probleme s kakršnimi se srečujejo pri delu v svojih podružnicah.

Kako pa so potekali občni zbori sindikalnih podružnic?

Na občnem zboru bomo obdelali tudi probleme, ki so jih nakazali posamezni zbori naših podružnic, poleg tega pa bomo analizirali njihovo delo. Predsedstvo sveta je že na zadnji seji obravnavalo zore podružnic in ugotovilo bistven napredek od lanskega leta. Razen v nekaj izjemah so bile razprave na zborih izredno plodne in zanimive predvsem zato, ker so razpravljali predvsem delavci, ne pa toliko izključno vodilni ljudje v podjetjih.

Vsi zbori so obravnavali vprašanja nagrajevanja, delavskega samoupravljanja in ponekod že celo nakazali, kako naj bi izvedli njegovo decentralizacijo. V nekaterih, predvsem manjših podružnicah, se še vedno čuti prevelik vpliv vodilnih kadrov in bomo v prihodnje morali prav tem podružnicam posvetiti več skrbi. **VE**

KDO JE OBČINA?

Sestanek sledi sestanku, zdaj sedijo ljudje na seji delavskega sveta, zvečer gredo na sestanek Socialistične zveze, drugič spet na zbor volivcev. O čem vendar že toliko razpravljajo, se kdo vprašuje. Samo o dveh stvareh: o razvoju podjetja in delitvi dohodka v delavskih svetih, o družbenem standardu na zborih volivcev Socialistične zveze.

Na istih sestankih sedijo isti ljudje. V tovarni govorijo, da je treba kar največ sredstev dati v sklade osebnih dohodkov in za obnovo podjetij, na zborih volivcev, v stanovalniški skupnosti pa govorijo, da moramo več sredstev nameniti za izboljšanje družbenega standarda, za varstvene ustanove, za klubske prostore in še in še, saj se potreb ne zmanjka.

Torej: EN ČLOVEK, DVOJE MNENJI!

Ko teče razprava okoli družbenega standarda, takrat kaj radi govorimo, naj občina vendar več da za to in ono, da naj tudi podjetja prispevajo, predvsem pa je poudarek na »OBČINI«.

Kdo je »OBČINA«? Je to administrativni aparat na občinskem ljudskem odboru, ki ne ustvarja sredstev? Ne, boste rekli!

Res je, OBČINA ni ta aparat, občina je skupnost vseh, ki v tem teritoriju ustvarjamo, ki upravljamo s svojim premoženjem in sami odločamo, kako bomo gospodarili. Torej smo OBČINA vsi, tudi proizvajalci, ki velikokrat v delavskih svetih ali upravnih odborih zavračajo prošnje, naj bi tudi njihov kolektiv nekaj prispeval za to ali ono potrebno stvar.

Upravljalci pozabljajo, da živijo v podjetju osem ur, izven njega pa ostalih šestnajst in ni vseeno, kako si bodo uredili življenje v tem delu njihovega dneva. Ko bomo potrošniki tudi na sejah delavskih svetov res potrošniki, ne pa izključno upravljalci, takrat se ne bomo več čudili, zakaj OBČINA ne da več za reševanje perečih problemov! **-o-k**

Šola za delavsko samoupravljanje

Medtem ko Delavska univerza končuje s predavanji V sredo zvečer, kjer smo slišali več turističnih, političnih in poljudnoznanstvenih predavanj, začena z organizacijo nove oblike izobraževanja naših upravljalcev, članov samoupravnih organov.

Sola za delavsko samoupravljanje bo zajela vse tiste člane sindikatov, delavskih svetov in upravnih odborov, ki nimajo še dovolj izkušenj in znanja, da bi lahko aktivno delali v samoupravnih organih. Seznam predavanj je sestavljen tako, da bodo slušatelji odnesli kar največ koristnega znanja.

V temi - organizem samoupravljanja - bodo govorili o osnovnih nalogah, delitvi pristojnosti ter sistemu dela delavskih svetov in o temeljnih nalogah pri urejanju samoupravnih predpisov.

V šoli za samoupravljanje se bodo izvršila predavanja o delitvi dohodka in gospodarjenju s skladi, o osnovnih načelih organizacije dela, o položaju in vlogi gospodarske organizacije v komunah, o problemih produktivnosti dela, ekonomičnosti in rentabilnosti, o vodenju sestankov in diskusije ter oblikovanju medsebojnih odnosov, o analizi uspehov gospodarskih organizacij ter obrazložitev temeljnih finančnih pokazateljev v podjetjih, o nagrajevanju po učinku ter o blagovnem prometu, tržišču, sistemu in politiki cen.

Vse te zanimive teme bodo dale slušateljem šole trdno osnovno znanje in pa možnost, da bodo v podjetjih lažje odločali o gospodarjenju, o delitvi dohodka in o drugih važnih zadevah. Sola za delavsko samoupravljanje bo začela z delom v najkrajšem času. **-o-k**

Nova imenovanja

Na zadnji seji je Občinski ljudski odbor imenoval nekaj novih direktorjev.

Za direktorja Zavoda za posredovanje dela so imenovali tovariša JOŽETA ČERNIGOJA, dosedanjega referenta v oddelku za gospodarstvo Občinskega ljudskega odbora.

VINKA ŠPAROVCA so imenovali za direktorja Združene lesne industrije Tržič.

Odbor je imenoval za direktorja Komunalne banke Tržič dosedanjega direktorja STANETA HIRSLJA.

Na isti seji so razrešili dolžnosti dosedanjega upravnika Lekarne tovariša Zdenka Lavička in imenovali za novo upravno tovarišico Sonjo Horvat.

Potrjen družbeni plan in proračun

Občinski ljudski odbor je na zadnji seji potrdil Predlog družbenega plana in proračuna za letošnje leto. Odborniki so predlog potrdili brez bistvenih pripomb.

Tako smo dobili letošnji družbeni načrt in proračun v taki obliki, kot smo vam ga v izvečkih posredovali v zadnji številki.

Premalo žena v organih upravljanja

V OBČINI JE OD VSEH ZAPOSLENIH 62 ODSOTKOV ŽENA — V LJUDSKEM ODBORU SAMO ŠTIRI ŽENE — VEČ VARSTVENIH USTANOV IN OBRATOV DRUŽBENE PREHRANE — USLUGE V SERVISIH SO ŠE PREDRAGE

To je bilo le nekaj ugotovitev na nedavnem razširjenem plenumu Socialistične zveze, kjer so govorili o družbenem uveljavljanju žena. V razpravo sta posegla tudi predsednik Občinskega ljudskega odbora, tovariš Lovro Cerar in sekretar Občinskega komiteja ZK, tovariš Zdravko Tomažin.

Struktura naše industrije je takaka, da zaposluje pretežno žensko delovno silo in je od vseh zaposlenih kar 62 % žena. Kljub temu pa se je do sedaj še zelo malo žena uveljavilo v organih delavskega samoupravljanja. Dogaja se celo to, da žene ne volijo žena v te organe. Nič ni bolje v Občinskem ljudskem odboru, kjer so od 56 odbornikov samo štiri žene. Majhno število žena v organih delavskega in družbenega samoupravljanja pa ne kaže realne slike dejavnosti žena, ki se je v zadnjem času prenesla predvsem na delo v Centru za napredek gospodinjstva in v razne kuharske tečaje in šivalne tečaje. Mesto dejavnosti žena pa se je preneslo tudi na stanovanjske skupnosti, kjer so izredno široka področja dela.

V razpravi so govorili o načinih, kako naj bi razbremenili našo delovno ženo, ki je zaposlena po ves dan; zjutraj v podjetju, popoldne pa dela doma. Seveda takih žena ne moremo pritegniti še v razgibano politično dejavnost in s tem v razne organizacije in društva. — Vprašanje razbremenitve žena bodo lahko rešile edino le stanovanjske skupnosti z ustanavljanjem servisnih delavnic in varstvenih ustanov. Pri tem je predsednik Občinskega ljudskega odbora poudaril, da so tudi same žene premalo zainteresirane za reševanje teh problemov — kar se je zelo drastično pokazalo na zadnjih zborih volivcev, kjer skoraj sploh niso mogli govoriti o stanovanjskih skupnostih, ker je bilo navzočih premalo zainteresiranih ljudi. — Predvsem niso na nobenem zboru zasledili ljudi iz novih stanovanjskih hiš, kar pa ni pravilno, ker je za dober družbeni standard samo stanovanje premalo. Tu se pojavlja še vprašanje varstvenih ustanov, raznih servisov in še drugih ustanov. Za te ustanove pa moramo biti vsi zainteresirani. Predsednik je pohvalil BPT, ki v svojih stanovanjskih hišah odstopa prostore za potrebe stanovanjskih skupnosti, medtem ko tega ni storilo še nobeno drugo podjetje. — Tako tudi podjetja premalo skrbijo za razbremenitev žena. Tisti servisi, ki pa že delajo, predvsem obe pralnici, pa so za povprečno družino še predragi, saj pranje perila petčlanski družini velja kar dva tisoč dinarjev.

Največ dragocenega časa vzame ženi-delavki kuha, ko pride iz službe. Priprava hrane, nabavljanje na trgu in sama kuha, vse to bi lahko odpadlo, če bi imeli kak centralni obrat družbene prehrane, kjer bi bila hrana cenena in dobra. Tega problema pa sedanja dva obrata, ki sta zaprtega tipa, ne bosta rešila. Varstvo otrok je za žene poseben problem, ki ga bo v novih stanovanjskih naseljih treba začeti korenito reševati. — Predvsem bi morali v vseh novogradnjah določiti prostore za var-

stvene ustanove in za dnevna zavetišča šolskih otrok.

Sekretar Občinskega komiteja ZK je poudaril, da bomo o preveliki zaposlenosti naših žena govorili vse do tedaj, dokler ne bomo začeli prenašati funkcij družine na družbo in družba ne bo nič drugega kot velika družina. Tega pa ne bomo dosegli z organizacijo raznih tečajev, s čimer žene še

bolj obremenimo, ampak s pogumnim ustanavljanjem vseh vrst ustanov, servisov in obratov, ki bodo poslovali tako, da se jih bodo lahko vsi posluževali.

Ker bo v kratkem zvezna konferenca žena v Zagrebu, so na plenumu izvolili tudi zastopnico, ki bo zastopala tržiške žene. To nalogo so zaupali tovarišici **Dorci Kralj**.

Število članstva pada

Ko je pred nedavnim imela redno letno skupščino Občinska gasilska zveza, so ugotovili, da kljub vsem prizadevanjem število članstva v tej humani organizaciji pada. — S prizadevanjem vseh, tudi drugih političnih in množičnih organizacij, bo tako stanje na vsak način treba izboljšati.

S prenašanjem večjih nalog na občine prehajajo tudi na Občinske gasilske zveze večje naloge in je naša zveza že sedaj imela več dela, še večje naloge pa jo čakajo. S tem bodo majhna društva in manjše šibke gasilske enote zgubile svoj pomen in se bodo morale priključiti močnejšim društvom. Tako se je Gasilsko društvo Bistrica že priključilo tržiškemu društvu, društvo iz Sebenj se je priključilo Križem, Slap-Dolina pa se je preimenovalo v industrijsko Gasilsko društvo Lepenka. S to reorganizacijo so izboljšali stanje v nekaterih društvih in okrepili druge organizacije. Tako je sedaj v občini 13 društev s 15 operativnimi enotami. Vsa društva pa zajemajo 1139 članov in članic in ugotavljamo, da je število članov v enem letu padlo za 67. V vrste gasilcev se ne vključuje mladina in se pojavlja vprašanje, če imajo gasilska društva sploh perspektivo brez mladega naraščaja.

Prav tako ni zagotovljena povsod požarna varnost, predvsem to ugotavljajo v nekaterih podjetjih. V Tovarni kos in srpov še

sploh nimajo gasilske čete, v ZLIT pa se bo morala gasilska služba razširiti tudi na obrat finega pohištva. V BPT pa prav posebno pogrešajo ženskih desetih, ker je tu zaposlenih največ žena.

Gasilci pri praktični vaji iz prve pomoči

Majhen požar, ki je pred kratkim nastal v Kamniku, je opozorilo vsem, ki hodijo v spomladanskih dneh v naravo, naj bodo skrajno previdni in naj se ne igrajo z ognjem, kajti — lahko povzročijo veliko škodo

Na letošnjih občnih zborih društev so začeli korenito spreminjati sestav vodstev društev, predvsem tistih, ki sedaj niso dobro delala.

Kljub vsem težavam pa so posamezna društva precej naredila in veliko dela je bilo opravljenega prostovoljno. Gasilski dom v Podljubelju, sušilna stolpa v Jelen-dolu in Brezjah ter priprava terena za dom v Lešah, vse to so gasilci naredili z minimalnimi sredstvi, največ pa s prostovoljnim delom.

In načrti gasilcev?

V Lešah bodo adaptirali gasilski dom, društvo Brezje bo napeljalo telefon, v Kovorju bodo uredili hidrantne naprave pri novem vodovodu, križki gasilci pa bodo zgradili vodni bazen v Pristavi, v Sebenjah pa sušilni stolp, prav tako pa bodo vse druge gasilske organizacije imele veliko dela.

Gasilska društva pa so v minulem letu pokazala svojo pripravljenost tudi pri gašenju več požarov. — Posredovali so pri sedmih večjih in dveh manjših požarih in s tem rešili gospodarstvu precej milijonov. Poleg tega pa gasilci vedno pomagajo pri gradnji raznih gasilskih objektov ter pri vseh večjih prireditvah, kar tudi pripomore k močnemu zmanjšanju stroškov.

Televizijska mrzlica nas je zajela

**V občini že najmanj 40 televizorjev — Sprejem programa je odličen —
Aparate kupujejo delavci in uslužbenci — V javnih lokalih še malo televizorjev**

Ni daleč čas, ko so nas vznemirjale športne vesti z zadnje olimpiade v Rimu. Skoraj vse te zgodovinske dogodke v športu je prenašala tudi Evrovizija ali združene evropskih televizijskih postaj. Takrat je bilo v občini še bore malo televizorjev. Z njimi so se takrat postavljali v gostilni v Sebenjah, kamor je hitelo mnogo Tržičanov, televizor v gostilni Dolinšek na Brezjah ni delal, mnogo gledalcev pa je bilo tudi pri aparatih v Kovorju pri Jurčku in pri Benku v Križah.

Prav v tistih dneh se je marsikdo jezil na Občinski ljudski odbor, pa na RTV Ljubljano, zakaj vendar že tudi Tržiča ne zajamejo čudoviti valovi televizijskih oddajnih anten, ki nam prinašajo najzanimivejše dogodke po svetu.

Čas je tekkel, delavci so delali naprej in pojavil se je oddajni stolp z anteno v Kovorju, nekaj tednov za njim pa še na gradu v Tržiču... »Končno televizija«, se je marsikdo oddahnil. »Ne bo mi več treba hoditi v Kovor, Križe ali Sebenje, da bi gledal televizijo«, je dejal drugi.

POJAVILE SO SE PRVE ANTENE

Televizor je draga stvar in ne more si ga privoščiti vsak, denimo

tisti, ki zasluži tako okrog 15 jurčkov, doma ga pa čaka še nekaj otrok. Ne, tak si ga ne more kupiti, kupil si ga bo nekdo z dobrimi osebnimi dohodki, ki mu bodo zadoščali tudi za poravnave naročnine, ki ni ravno prav majhna. Marsikdo bi si aparat tudi že kupil, če ne bi mislil: »Najmanj 180.000 dinarjev bom dal za aparat, potem pa še vsak mesec 1000 dinarjev za naročnino in ne dosti manj za električni tok, ki ga televizor porabi. Ne, tega si za sedaj še ne morem privoščiti!«

Takih skrbi pa so se nekateri kaj hitro otresli in antene po strehah hiš so rasle kot gobe po dežju. Ljudje so se ustavljali, gledali na strehe in ugotavljali, kje je denar, prav gotovo za tistim oknom, kamor pelje žica. Število anten je raslo in še raste, s tem pa se povečuje povpraševanje po televizorjih v prodajalnah, ki tako robo prodajajo.

POVPRAŠEVANJE JE VEČJE KOT PONUDBA

Trgovska podjetja so se morala oprijeti novega artikla, ki gre dobro v denar, vrže s tem dober zaslužek, samo škoda, da je tega blaga na našem tržišču še premalo. Prvo se je znašlo trgovsko podjetje Preskrba, ki je takoj, ko

se je na gradu pojavila oddajna antena, ponudilo prvim kupcem nekaj televizorjev.

Poslovodja Zelezne, ki prodaja televizorje, je povedal: »Pri nas smo takoj začeli s prodajo televizorjev, ker smo hoteli zadovoljiti kupce in jim prihraniti poti v druge kraje. Doslej smo prodali že okrog dvanajst aparatov, naročila pa še vedno prihajajo, tako da ne moremo vsem naenkrat ustreči.«

»KAKŠNE ZNAMKE APARATOV PRODAJATE?«

»Vseh tovarn, ki pri nas izdelujejo televizorje, tako RR Niš, Nikola Tesla, RIS, Rudi Čajvec. Aparati z ekranom 43 centimetrov so do sedaj veljali 185.000 dinarjev, z ekranom 53 centimetrov pa 233.000 dinarjev. Te cene so še začetne in bodo že pri drugih pošiljkah padle.«

»PLAČUJEJO KUPCI »NA ROKO« ALI KAKO DRUGAČE?«

»Skoraj vsi, ki so si nabavili televizor, so nekaj plačali takoj, za ostalo pa jim je naše podjetje dalo potrošniško posojilo. Ta posojila, ko ni treba imeti opravičev v banki, so za potrošnika zelo pripravna in prav zato bomo verjetno imeli še vedno več kupcev televizorjev. Aparate pa so pri nas kupili v glavnem delavci in nekateri uslužbenci, razne ustanove pa aparatov še niso nabavljale, vsaj pri nas ne.«

TUDI V ELEKTROTEHNIČNEM PODJETJU IN V LJUBELJU ŽE IMAJO TELEVIZORJE

Ljubelj, ki v svoji poslovalnici na Trgu svobode vedno širi asortiman artiklov, je kmalu ponudil kupcem prve aparate, za sedaj le sedem, čakajo pa nove pošiljke, ki bo že precej cenejše. Do sedaj so prodali aparate z manjšim ekranom, za katere je tudi večje povpraševanje kot za večje aparate.

Elektrotehnično podjetje iz Kranja, ki ima poslovalnico v Tržiču, je tu že prodalo dva televizorja, dva imajo še v skladišču in jih bodo takoj prodali, ko prideta iz Kranja. V tej trgovini sta kupca plačala kar takoj, pa ne s čekom, ampak z denarjem! Neki kupec je bil iz Golnika in gredo torej televizorji iz naših trgovin tudi v druge kraje.

ZAKAJ NIMAJO TELEVIZORJEV V JAVNIH LOKALIH?

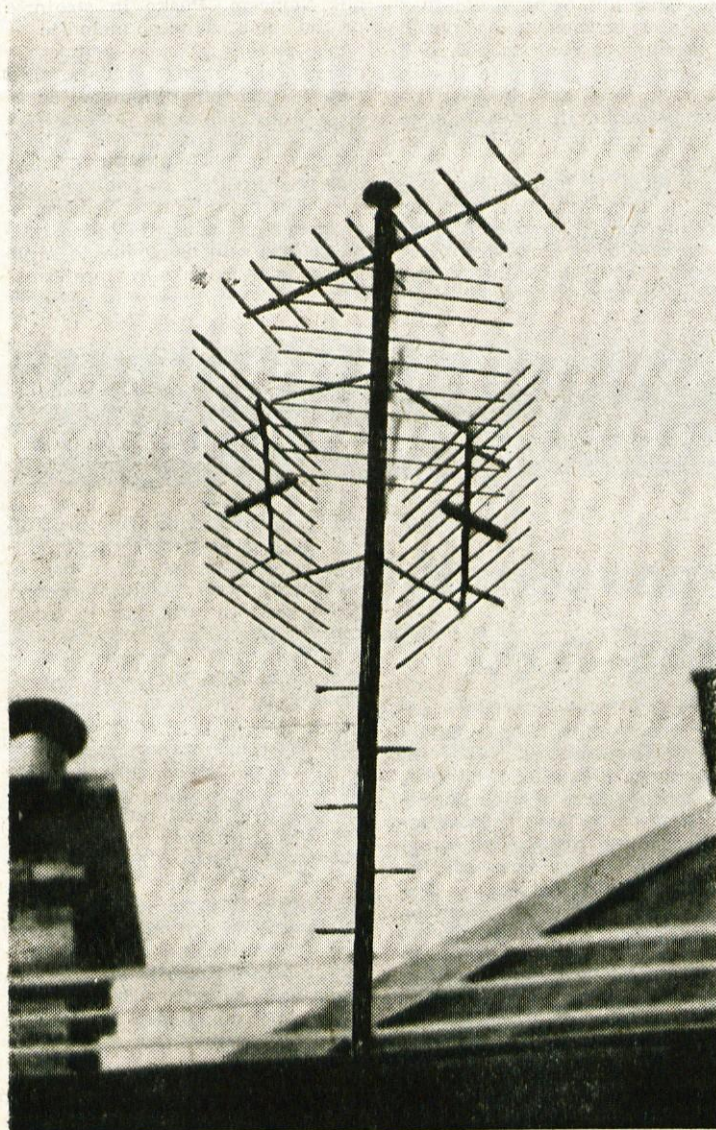
Predvsem bi morali stati televizorji, vsaj za sedaj, ko je še sorazmerno malo ljudi, ki imajo aparate, v vseh javnih lokalih. Nekateri podjetni gostilničarji so si to takoj omislili in je obisk v njihovih lokalih izredno porastel. Za sedaj televizija še vleče in v lokalu ni gosta, ki bi gledal program brez pijače. Ne gre tu za pijančevanje, še celo to trdim, da zanimiv program odvraca nekatere od prekomernega pitja, pa vendar v gostilni prodajo več, ker je v lokalu več ljudi.

Lokali, v katerih so televizorji, so postali najpriljubljenejši, drugod pa promet pada. Zakaj si tega ne omisli tudi naše Gostinsko podjetje? Res so tu stroški za nabavo aparatov, vendar bi se vloženi denar kaj hitro bogato obrestoval. Pri vsem je treba biti podjeten!

Pa tu ne gre samo za gostinske lokale, kajti mladina, ki se za televizijski program tudi zelo zanima, v gostilno ne sme! Imamo Svobodo, Svoboda pa ima čitalnico, v kateri bi za enkrat televizor lahko postavili.

Seveda bi si pri Svobodi televizor že omislili, če bi bil denar, če pa tega ni, pa tudi televizorja še ne bo.

- Kaj preostane tistim, ki televizorja nimajo, nimajo sorodnikov ali znancev, h katerim bi hodili gledat program, v gostilne pa tudi ne hodijo?
- Vpisati se v imenik kandidatov v trgovinah, ki televizorje prodajajo, najeti potrošniški kredit, ki ga nudijo kupcem in se tako uvrstijo med tiste, ki v slikah in besedah spremljajo najzanimivejše novice doma in po svetu. VLADO ERJAVEK

Sprejemna in oddajna antena na gradu dobiva iz dneva v dan več »odjemalcev«

JE TO PRAV?

Pred nekaj meseci je v Peko začel izhajati Naš list. Dobivajo ga vsi člani kolektiva, a vendar ga vajenci v nekem oddelku v obratu II ne dobivamo. Ali vajenci nismo člani kolektiva, ali s svojim delom ne doprinosimo k skupnim naporom, da bi več vajenci med tistimi, ki lahko nekaj dobimo, če pripada vsem članom kolektiva. Upamo, da bomo v naprej Naš list dobivali, ker je že njegov naslov tak, da bi nam res pripadal.

Vajenci I. in II. letnika

PRIJETNO GOSTOVANJE

Pred kratkim je pri nas gostovala dramska sekcija upokojencev iz Ljubljane z opereto Na semanj dan. S to prireditvijo so pokazali naši sotovariši, da tudi upokojenci

še marsikaj zmorejo, pa če so že pravzaprav odslužili aktivni službi. Prireditve je zelo dobro uspela in smo bili gledalci zelo presenečeni nad pestrim programom. V imenu upokojencev tržiške podružnice se prav lepo zahvaljujem vsem izvajalcem prireditve.

Zborovodja Slatnar je znal dobro izbrati glasove, ki so nas presenetili in izzveneli v pravi harmoniji. Posebno nam je ugajala nositeljica glavne vloge, Minka, s svojim čistim glasom. Tudi mešetar Jernač in njegov hlapec Janez sta bila odlična, pri tem pa seveda tudi vsi ostali nastopajoči.

Tržičani bi morali imeti malo več smisla za podobne prireditve in jih bolj obiskovati. Upokojenci pa bi morali posnemati naše sotovariše iz Ljubljane, saj so med nami tovariši, ki bi bili sposobni spraviti na oder marsikatero dramsko delo.

Jože VEVAR

Borcem zagotoviti tisto, za kar so se borili

Na pretekli skupščini Občinskega odbora Zveze borcev, ki se je udeležilo 81 delegatov in več gostov, so razpravljali o delu te organizacije in ugotovili, da so njeni člani aktivni politični delavci v organih delavskega in družbenega upravljanja. Ker še veliko borcev nima urejenih vseh zadev, bo organizacija v letošnjem letu posvetila tem problemom še več skrbi.

Mestna organizacija, kakor tudi vseh šest krajevnih organizacij se vestno pripravlja na praznovanje dogodkov, ki se jih letos spominjamo in so zato pripravile več prireditev. Organizacije bodo še temeljiteje zbirale dokumentarno gradivo, ga na razne načine objavljale in zbirale za muzej.

Pri Občinskem odboru Zveze borcev je delalo več komisij, ki so imele veliko dela, predvsem pa komisija za prošnje in pritožbe, ki je prejela 214 prošenj za rešitev in za potrditve dvojne dobe. Naša komisija je vse te prošnje pregledala in jih je 138 poslala okrajni komisiji, ki jih je večino ugodno rešila.

V razne šole hodi še vedno 34 otrok padlih borcev, katerim pomagajo z denarjem, za tiste, ki jim gre v šoli slabše, pa preskrbijo tudi instruktorje, da bi lažje uspevali.

V sedanjem sistemu šolanja se je tudi več borcev, ki do sedaj niso imeli priložnosti, odločilo, da bo nadaljevalo s šolanjem na raznih šolah, nekateri celo na višjih in visokih. Tako se sedaj šola 19 borcev, katerim organizacija pomaga, nekaterim tudi materialno. Ob ustanovitvi večerne ekonomske šole je bilo zanjo veliko zanimanje, samo, bila je ta ovira, da so sprejemali samo ljudi z dokončano osnovno šolo, katere pa mnogi borci nimajo. — Imajo pa vse možnosti, da napravijo v najkrajšem času izpite tudi za osnovno šolo in se potem vpišejo na druge šole.

Mnoge borce še vedno tare stanovanjsko vprašanje in imajo pri Občinskem odboru kar 23 prošenj za boljša stanovanja. V novi stanovanjski hiši, ki jo gradijo na Cankarjevi cesti je občinski ljud-

ski odbor namenil štiri stanovanja za borce, predvsem pa bi morala podjetja, ki veliko grade, pri reševanju stanovanjskih vprašanj v prvi vrsti rešiti prošnje borcev.

Na zboru so precej govorili o oddihu borcev, ki do sedaj več-

Andrej Pehare

Gora Obir leži skoraj neposredno za našimi Karavankami, loči jo le dolga dolina, ki nosi po njej tudi ime — Obirsko. Pobočja te doline so posejana z redkimi domačijami Krničarjev, Strukljev, Plesnikov, Sajd in drugimi. Pri teh dobrih kmečkih ljudeh smo koroški partizani vedno našli prijazno streho, pa tudi marsikateri zalogaj hrane, kadar nam je ta pošla.

Obirska dolina je bila tudi kot odskočna deska večine partizanskih akcij v tem predelu. Partizani smo dolino imenovali kar Obirska republika.

Tudi 28. julija 1944 smo na Obirskem zasnovali akcijo z namenom uničiti neke objekte v Miklavčevem, onkraj Obirja.

Bilo nas je zbranih 80 do 90 borcev 1. bataljona Koroškega odreda (2. bataljon je bil osnovan kasneje). Med nami je bil tudi komandant odreda Borut, namestnik Tone Okrogar-Nestl, Anton Beton-Bojan, Viktor Dolinar, čokati Silvo, doma nekje okoli Smlednika, Lovčev Polde-Igor z Bleda, Branko izpod Šmarne gore, intendant Jaka Speh, Urbas in še mnogi drugi tovariši. Pod večer so vodjem edinic razdelili naloge in priprave so stekle z mrzlično naglico.

krat niso imeli kam iti. Ker počitniške kolonije za otroke padlih borcev prenehujejo, ker so otroci dorasli, se je rodila ideja, da bi sedaj ta sredstva namenili za letovanje borcev, ki so potrebni oddiha.

Delegati so poudarili, da mora še več članov Zveze borcev sodelovati v samoupravnih organih, ker bodo le na ta način preko teh organov lažje uveljavljali svoje pravice, hkrati pa tudi vplivali na mlajše člane teh organov, ki še nimajo dovolj izkušenj.

Grobovi pod Obirjem

Kot komandir minerske skupine sem imel nalogo pripraviti manjše mine za uničevanje strojev. Mine sem pričel pripravljati s tovariši, ki so mi bili že prej dodeljeni v pomoč. Med njimi sta bila brata Polajnarja z Jezerskega, Krničar in še drugi. Mine nismo pripravljali kar tako, po domače. Preračunati je bilo treba udarno moč materiala, te je bilo nevarno testo — angleški plastik. Nekaj min pa smo imeli že pripravljenih v železnih škatlah. Za vsako mino posebej je bil pripravljen vžigalni naboj, povezan v sistem trenutnega vžiga več min naenkrat. Vžigalne naboje sem nosil skupaj z nekaj manjšimi minami v nahrbtniku, poleg pa še za vsak primer rezervne vžigalnice. Prav tako sem nevarni tovor razdelil mojim tovarišem. Okoli polnoči smo bili pripravljeni in z razdiralnim bremenom na plečih smo krenili v koloni na pot. Pod parobkom gozda je bil še kratek počitek, ki smo ga izkoristili za kratka pojasnila in navodila preden smo krenili v hrib proti sedlu Obirja.

Rano jutro je bilo še kar prijazno, dobremu začetku vremena pa so partizanski vremenski prekopi napovedovali slab konec. Bili smo že visoko v hribu in

Ce pogledamo statistiko Občinskega odbora, vidimo, da je od 1097 borcev v borbi sodelovalo 300 ljudi od 1941., 232 od 1942., 302 od 1943., 241 od 1944. in 22 od 1945. leta, medtem ko jih je bilo 257 v zaporih in 215 jih je bilo interniranih. 289 borcev je bilo že odlikovanih, letos pa so za odlikovanja predlagali še 433 borcev, ki do danes še niso bili odlikovani.

Predsednik, tovariš Franc Jagodic-KRSTAN je na zboru poudaril, da moramo letos prav posebno lepo proslaviti dvajsetletnico vstaje in se moramo na te velike proslave že sedaj pripraviti, tako da bo praznovanje kar najlepše.

strmina je začela položneje legati proti sedlu.

Nenaden strel iz puške je vsem poravnal in še hitreje upognil hrbte pod bremeni orožja. Korak nam je postal mišje oprezen. Tudi razvrstitev smo zavzeli drugo — strelsko vrsto ali po naše v strelce. Čudno dolgo ni bilo nobenega sledu o sovražniku. Ta misel še ni bila izgovorjena, ko se je na nas z obeh strani pobočja vsula peklena toča krogel. Pa kako od blizu! Nizko pri tleh smo iskali zavetja kjerkoli. Vsak grmiček je bil dobrodošel, pa tudi veliko mravljišče, za katerim sem čepel, mi ni dalo pomisliti na ugrize velikih gozdnih mravelj, ko so mi lezle za srajco. Začelo je dišati po smodniku. Duh po njem je prihajal od modrikastega dima, ki je postajal vse gostejši čim bliže smo bili Nemcem. Puške in strojnice pa so pele doneče melodije — vmes pa je močnejše pritrdjevala marsikatera ročna granata. Bili smo že tako blizu Nemcev, da bi se z njimi lahko šli lovica. Na glave so nam padali celi okleški vej, ki so jih odbile svinčenke. Obe naši sobi sta se pomikali ped za pedjo naprej proti Nemcem — proti sedlu. Čeprav je bila strmina za nas zelo neugodna je kljub temu zadonel tolikokrat prej zma-

(Nadaljevanje)

Ing. Janko Tišler-Zaromil

Poslušanje prepovedanih radijskih postaj med okupacijo

V pritličju gradu je bila kuhinja za osebje, ki jo je vodila mlada Avstrijka, s kot steber debelimi nogami, toda zelo lepega obraza. — To je bila Thelka Schmiedl, doma nekje iz zgornje Dravske doline. Ob sobotah in nedeljah je včasih z dovoljenjem ing. Wöhrerja vzela aparat v svojo sobo. Tu sem parkrat z njo in ing. Čerinom v ponedeljkih jutraj poslušal radio. Thelka nas ni izdala. SS-ovci so hodili k njej, pa jih je znala dobro »farbati«. Pred njimi je dajala hrano francoskim kaznjencem, meni je posodila fotografski aparat, da sem na skrivaj slikal posamezne kaznjence, barake, taborišče, kakor tudi SS-ovce, kako so gonili kaznjence na delo.

Za božične praznike leta 1943 pa sem bil že prepričan, da bom imel radioaparat popolnoma sam in to za celih pet dni. Hotel sem ga odnesti v Tržič, kjer bi ga namestil na podstrešju. Toda šefu sem prepozno rekel. Le trenutek pred menoj ga je obljubil šefu policije

v taborišču, nekemu majorju. Ta je potem aparat odnesel v policijsko barako na levo stran taborišča. No, januarja 1944 sem tudi jaz prišel na vrsto. Šef mi ga je dal, kot »zavednemu nemškemu državljanu«. Radio sem imel v sobi od sobote do ponedeljka opoldne. To noč sploh nisem spal, temveč sem neprenehoma lovil vse mogoče postaje. V ponedeljek ob 11. uri sem aparat zopet oddal šefu.

Ker smo imeli dobro obveščevalno službo, me šef nikdar ni zalotil pri aparatu, ker so me že vedno obvestili, kadar je prihajal. Po navadi sta ing. Čerin ali pa

tudi tehnik Kožuh udarjala s palico v strop in mi tako dajala znak, da je nevarnost. Tako sem bil do dneva aretacije, 1. jul. 1944, vsak dan obveščen o vseh dogodkih, s tem pa seveda vsi kaznjenci, vsi zaupni Korošci na drugi strani Ljubelja, in sicer pri Ridovcu, Strahu, Plazniku, v Farovžu in pri Kranjčiču, potem pa še pri Francu Žerjavu in Opu v Zgornjem kotu. Obveščeni so bili tudi Tržičani Kristelj Štrukelj, Gustelj Florjančič in drugi.

Tovariša Nosana pa sem parkrat »kontroliral«, koliko sam posluša in koliko je o dogodkih obveščen.

Včasih, kadar je bilo kaj izredno važnega in v šefovi pisarni nisem mogel poslušati, sem poiskal še drugo možnost. V lovski hiši poleg Bornovega gradu so stano-

vali neki nemški uslužbenci »Universale«, ki je gradila predor. Pisarniški prostori so bili v baraki, na desni strani vhoda v predor. Neka nemška uradnica je imela radio v sobi. Ta radioaparat sem slučajno odkril. Nekega oktobrskega dne leta 1943 sem namreč iskal šefa, ki bi moral biti pri nekem uradniku v sosedni lovski hiši. Trkal sem na vsa vrata in če se nihče ni oglasil, sem jih sam odprl. V neki sobi v prvem nadstropju sem opazil radioaparat. — Zapomnil sem si to sobo. Koncem oktobra je bila v Moskvi »moskovska konferenca«. V nedeljo, 31. oktobra 1943 je radio ob 18.15 v slovensščini in od 20. do 20.30 ure v srbohrvaščini objavil: »Včeraj je bila v Kremlju svečana večerja, na kateri so bili: Stalin, Eden in Hull. Uspeh konference bo objavljen čez dva dni. Sklepi so zelo važni.«

V torek, 2. novembra ob 11. uri dopoldne in ob 14. uri sem poslušal radio London v nemškem jeziku, toda nisem mogel pisati vseh sklepov, pa tudi zapomniti

NAŠI BORCI IN REVOLUCIONARJI

Tončka Mokorel

Tončka je bila rojena 17. januarja 1911 v Trzinu in je hči delavskih staršev. Ze s štirinajstimi leti se je morala zaposliti in s tem ni mogla ustreči svoji vroči želji, da bi postala učiteljica ročnih del.

Z ostalimi sodelavci je preživljala težke čase gospodarske krize in zrasla v mlado borko in revolucionarko, ki so jo učili bratje Janežiči, Andrej Stegnar in drugi. Ko je izbruhnila velika stavka tekstilnih delavcev, leta 1936., je bila Tončka izvoljena v stavkovni odbor in je seveda izgubila službo. Kasneje se je zopet zaposlila in še bolj politično delala. 1936. je bila Tončka sprejeta v KPJ. Bila je tajnica društva Vzajemnost, ki je širilo ideje komunistov.

Ko je šla na ilegalni sestanek komunistov, jo je izdajalec Ciler izdal in so jo potem skupaj s Pavlo Markič in Ferijem Debevcem zaprli v ljubljanske zapore. Tam so jih nečloveško mučili, vendar povedali niso ničesar. Tončko in ostala dva so izpustili šele, ko je njena sestra Anica izjavila, da je bila Tončka tisto noč doma in ni šla na sestanek.

Tončka je bila tudi med prvimi organizatorji akcije proti draginji. Zopet so jo zaprli in pretepli. Pozneje je pričela zbirati podpise in denarne prispevke za »Rdečo pomoč«.

V prvih dneh okupacije je začela zbirati orožje za čas oborožene

ne vstaje. Tudi v podjetju ni mirovala. Ko so bile znižane plače, so se tkalke uprle, ustavile stroje in odšle s Tončko na čelo protestiranj k obratovodnji Böhm. Tončko so tedaj hoteli zopet zapreti, vendar je ušla in se pridružila »Tržiški grupi«. Tončka je sodelovala v prvih akcijah tržiške čete, bila je v veliki nevarnosti v Lešah, potem je odšla v Ljubljano in od tam v Kranjsko četo v Uden boršt. Tu je postala kurirka. Ko je šla nekoč v Kranj, jo je izdal poznan izdajalec Janez Urbanc-Kumerdaj iz Stražišča.

Tončko so odpeljali v Begunje, kjer pa kljub strahotnemu mučenju ni izdala tovarišev. Nacisti so jo odpeljali v Mauthausen. Od mučenj in grozot, ki jih je prestala, se ji je začelo blesti in odklanjala je vso hrano. 23. X. 1942 so jo odpeljali v Ravensbrück, kjer so jo dali v ambulantni blok, kjer so delali poskuse na ljudeh. Lase so Tončki ostrigli v obliki tonzure. Tudi ona je služila za poskuse. Iz hrbtenice so ji vzeli mozeg, kasneje odrezali obe nogi nad koleno in jih poslali naprej za nadaljne poskuse. Kljub tem zverinskim mučenjem je Tončka še vedno živela. Zato so jo umorili v plinski celici in njeno izmučeno telo sežgali 12. decembra 1942 v krematoriju. Tako je mučniško preminula prvoborka Tončka Mokorel, ki je svoje življenje posvetila borbi delavskega razreda.

goslavni juriš... juriš. Desno krilo se je pognalo že na obronke, na levem krilu pa so pred nami nenadoma zrasle nekaj metrov visoke navpične skalnate pečine. Kot ledene hruške so med nas padle od tod ročne granate sovražnika. Bili smo tik pod njimi, tako rekoč pod nogami. Še in še se

je levo krilo zaganjalo proti naravnemu plotu, za katerim so se vgnezdili Nemci. Marsikatera sifonarica naših se je zavalila nazaj proti nam, saj je bila pečina za met granate le previsoka. Njemcem se ni zdelo zapuščati varnega skalovja. Bolj se je dan nagibal, bolj načrtno so se jali smrt med

borci. Njihovi strelci, znani »šarfšiči«, so iskali naše mitraljezce in bombaše. Poleg mene je klečal za drobnim smrekovim tršem pomočnik mitraljezca France Kralj iz Loma, ko se je ponovil nekajkrat začeti juriš, Grgrajoči jur-r-iš je Francetu za vedno ostala zadnja izgovorjena beseda. Nagnil

se je naprej in še vedno klieč ob trsu ostal mrtev. Tudi komandantu Borutu je priletel drobce železa v roko.

Desno od mene pa so regljanje strojníc prav ta trenutek pretrgale rezke eksplozije nešteti ročnih bomb. Silvo, ki je bil v tem dvoboju z granatami v majhnem zaklonu, je vrgel poslednjo, ki jo je imel. Hraber in neustrašen bi najraje še sam golorok skočil med sovražnike. Že se je dvignil na pol iz zaklona, ko je poleg njega padla »štilarica«. Samo še lijak črne prsti in kamenja, pomešanega med dimom granate in nič drugega ni bilo videti. Ko je rahel vetrič odnesel drobní črni prah, ko so zadnji kamenčki padli na zemljo, je med njimi obležal Silvo težko ranjen. Osmojeni drobček ga je preprečil tako strašno, da mu ni bilo več pomoči. Se pri zavesti nas je objel s pogledom vsakega posebej in z odtlenko smrtné meglice v očeh poprosil zadnje, za vse, kar človek lahko žrtvuje za narod, da Nemci, čeprav tako izmalicenege ne bi dobili živega v roke. Zadnjo željo mu je izpolnil zvesti tovariš z besedami najstrašnejšega maščevanja na ustnicah.

Mrak se je spuščal med smrečje, ko smo morali odnehati od našega prvotnega cilja. Trudni in nemi smo se pomikali skozi goščo novemu dnevu naproti.

Dolgo za tem smo zvedeli, da so tedaj naši štirje padli tovariši bili v tem spopadu štirikratno maščevani.

Z drugimi padlimi borci pa France in Silvo še z dvema neznanima tovarišema od tega dne počivajo v nedrih Obirja nemo pripovedujeta o borbi našega ljudstva na koroških tleh.

se jih nisem mogel. Ker naslednja dva dni zopet nisem slišal sklepov moskovske konference, sem v petek, 5. novembra 1943 od ranega jutra prežal na šefa, kdaj bo odšel iz pisarne. Toda imel sem smolo. Šef to dopoldne sploh ni šel iz pisarne. Spomnil sem se, da je v lovski hiši radio. Šel sem tja in brez straže poslušal radio od 10.30 do 11. ure. Ujel sem ponovljene sklepe. Takrat sem si zapisal v dnevnik:

1. Rusija, Anglija, Amerika in Kitajska bodo nadaljevale vojno proti »osi« vse do njene brezpogojne kapitulacije.

2. Vsak nemški vojak, oficir ali član NSDAP, ki se je pregrešil nad narodi, ki so jih zasedli (Poljska, Francija, Rusija, Jugoslavija) bo pripeljan tja, kjer je storil zločin. Tu bo kaznovan po zakonu te dežele.

3. Ustanovi se demokratična Italija. Popolna svoboda tiska, vere, narodov in osvoboditev vseh zaprtih oseb. (Fassismus muss restlos ausgerottet werden.) To je rekel napovedovalec. Ni kota, kjer bi se eden ali drugi mogel skriti.

4. Svobodna, nezavisna Avstrija. Člani NSDAP so soodgovorni za vse. Velikost države zavisi od tega, kako so se Avstrijci obnašali pri sprejemu, 11. marca 1938

in od tega, koliko bo Avstrija sama storila za svojo svobodo.

5. Za Nemčijo se bo šele pokazalo, katera struja bo prevzela položaj. Struj je 32.

6. Na konferenci je bila sprejeta tudi jugoslovanska delegacija in upoštevana glede zahtev nasproti Italiji.

Tudi 11. novembra 1943 nisem mogel poslušati radia v šefovi sobi, zato sem šel poslušati v Nemkino sobo ob 11. uri.

V soboto, 1. aprila 1944 popoldne sem nosil literaturo na Koroško in šel skozi predor pri Sv. Ani. Spal sem pri mizarju Malleju pod Ridovcem. Drugi dan sem raznašal novice in literaturo v Ljubeljski dolini in to pri Farovžu, potem pri sedanji trgovini in gostilni pri Malleju pod cerkvijo Sv. Lenarta. Popoldne sem bil pri Plazniku (družina Gregorja Marka) in okrog 15. ure popoldne sem odšel z obema hčerkama, Marijo in Pavlo v Slovenijo Plajberg k »Pufarjevi« Juli. Julia je imela baterijski radioaparar. Bila je svojevrstna ženska. Njena mati, stara ženica, je znala govoriti samo slovensko in je bila vsa srečna, ko sem govoril z njo po »kranjsko«. Julia pa je bila članica NSDAP, toda s koroškimi Slovenci je govorila vedno slovensko. Njen sin je bil v nemški vojski in ko je prišel na dopust, ji je pri-

povedoval o strahotah na nemški fronti. Julia je bila oblečena vedno »po moško« in tudi ostrizena je bila tako. Kadar smo jo videli, smo se ji vedno smejali. Govorila je kot »strgan dohtar«. Z Marijo Mak (sedaj učiteljica) sta bili veliki prijateljici in Marija je znala to prijateljstvo izkoristiti.

Bilo je okrog petih popoldne, ko ji je Marija rekla, da se me ni treba bati in, če hoče, ji lahko pokažem, na katerih valovih se sliši radio London. Julia je brez oklevanja privolila. Ob tej priložnosti sem zadovoljil tudi njeno mamo, ker sem ujel London prav takrat, ko je bila slovenska oddaja. Vsi so napeto poslušali, novice pa so bile takele: Rusija — 30 kilometrov pred Odeso. Bombardiranje — danes dopoldne mesto Steyer. 2200 letal so poslali iz Italije, od katerih je 500 bombardiralo Steyer, Nemci so sestrelili 30 letal, sami pa so jih izgubili preko 100. Jugoslavija — izkrčevanje na otoku Solta, Mostar, Bihač in Brod na Savi bombardirani. Proga Sunja-Bihač prekinjena. Hude borbe v vzhodni Bosni, Črni gori, nedaleč od Nikšića in Danilovgrada.

Do odhoda v partizane v Plajberg nisem več šel, pa zaradi tega radia pri Pufarjevi Juli nisem več poslušal, nanj pa nisem pozabil. (Nadaljevanje sledi)

Vedno več voznikov motornih vozil

NOVE KNJIGE

Na minuli letni skupščini Avto-moto društva so ugotovili veliko delavnost društva na mnogih področjih. Število članstva v društvu stalno narašča, hkrati s tem pa se večja števila šoferjev amaterjev.

Pri društvu je delalo več komisij, ki so si razdelile delo tako, da bi bil končni uspeh kar največji.

V društvu je vpisanih več kot 600 pionirjev, ki se udeležujejo v prometnih krožkih in 58 se jih je že naučilo voziti moped. Preko 500 pionirjev je v minulemu letu opravilo izpit za III. prometno značko.

Komisija za ceste in promet je v minulemu letu usmerila, poleg vzgoje, skoraj vso svojo dejavnost za gradnjo avtodroma. Ta objekt bodo predali svojemu namenu že za Dan mladosti.

Društvo je z vsemi močmi podpiralo razvoj športnega avto-moto udejstvovanja in je tudi uspelo v akciji, da bi pomladili ekipo in vzgojili vsaj nekaj dobrih tekmovalcev. Tržiški motoristi in avtomobilisti so bili spet zastopani skoraj na vseh tekmovanjih, od zveznih pa do lokalnih tekmovanj. Skoraj na vseh tekmovanjih so se naši tekmovalci uvrstili med prve, največkrat pa so bili v posameznih kategorijah celo zmagovalci.

Avto-moto društvo pa je začelo za svoje člane skrbeti tudi s tem, da je začelo opremljati servisno delavnico, katere se bodo člani lahko za malenkosten denar posluževali. Do sedaj so že zgradili ploščo za pranje avtomobilov, nabavili novo mazalko, zbrali najnujnejše orodje in pripravili prostor za delavnico. Sedaj bodo nabavili še kompresor, varilni aparat in aparat za vulkanizacijo.

Solsko tehnična komisija je skrbela za pouk šoferjev-amaterjev. Lani je bilo za voznike mopedov sedem tečajev, v katerih se je za izpite pripravljalo 158 kandidatov, 53 voznikov pa je napravilo izpit kar brez tečaja.

Poleg tega so bili štirje redni tečaji za voznike-amaterje A in

B kategorije, katerih se je udeleževalo 121 kandidatov. V zadnjem letu se je v teh tečajih izobraževalo kar 362 voznikov in veliko

od njih je tudi uspešno opravilo izpite.

V društvu je poleg omenjenih komisij delovalo še več drugih, ki so vsaka po svoje skrbela za popularizacijo avto-moto športa in drugih njegovih dejavnosti. Vse to je društvu skoraj v celoti uspelo in se s tem prav gotovo uvršča med najmočnejša tovrstna društva v naši republiki.

Izlet v partizansko bolnico „Franjo“

V nedeljo zjutraj ob sedmih smo se odpeljali učenci zgodovinskega krožka preko Kranja, Skofje Loke, skozi Poljansko dolino v Cerkno. Veliko smo videli že po poti. V Cerknem smo poprosili

starejšega moža, če bi nam kaj povedal o bolnici. Tudi on je bil med vojno v njej.

Sli smo po kamniti strmi poti do javke za bolnico »Franjo«. Od tam so partizani še nekaj časa hodili po poti, a od nekega mostu dalje kar po vodi. Prišli smo do gozda, kjer je veliko partizanskih grobov. Od tam dalje se je začela ožiti soteska, po kateri teče potok. V tej bližini je tudi veliko spominskih plošč. Mož, ki nas je vodil, nam je povedal, da so Nemci prodri že zelo blizu bolnice, a do nje niso mogli. Ta bolnica je bila zelo skromna, a je v njej ozdravilo veliko ranjenih in bolnih partizanov. Bil sem zelo navdušen, saj sem to bolnico prvokrat videl.

Ko smo šli nazaj, smo si v Cerknem ogledali še spomenik sedemindesetim padlim slovcem.

Na poti domov pa smo si ogledali tudi dom Ivana Tavčarja na Visokem nad Skofjo Loko. Njegova grobnica je na hribčku ob gozdu in je od nje razgled na vse posestvo, ki ga je imel. To si je Tavčar vedno najbolj želel. Na vrtu pa stoji njegov spomenik iz bron.

Bolnica Franjo

Bogat izbor novih knjig ima Knjigarna Tržič, ki je v zadnjem času prejela nekaj lepih leposlovnih del in poučnih knjig.

V Knjigarni kupite:

Stancu: Bosonogo ljudstvo; Morus: Zgodovina seksualnosti, CZ zbirke Bios 1960; Jeri: Tržaška vprašanja po drugi svetovni vojni, Cankarjeva založba; Gregorčič: Izbrane pesmi, CZ; Lord: Titanic, Državna založba Slovenije, Kiosk 1961; Colette: Lepotec Cheri, DZS, Kiosk; Stoviček: Oranžna lupina, Obzorje Maribor; Gaborovič: Jesen brez poletja, Obzorje Maribor; Černelc: Zdrav in bolan otrok, Obzorje Maribor; Lindgren: Nevarno življenje Kal-leja Blomquista, Obzorje Maribor; Janež: Pregled jugoslovanske književnosti, Obzorje Maribor; Lifšič: Problemi umetnosti in filozofije, Cankarjeva založba; Lovšin: Gorski vodniki v Julijskih Alpah, PZS; Fiegel: Ob obratu stoletja, humoreske, Lipa Koper; Majerova: Cudežna urica, Lipa Koper; Ivanov: Oklopni vlak, PD; Grohar: Monografija, DZS; Avčin: Naš otrok, DZS; Hauser: Ostani mlad, DZS; Olbraht: Nikola Šuhaj, DZS; Zbornik dokumentov NOV – V. knjiga, DZS; Tarife za urejanje gozdov, DZS; Glušič: Glagolske oblike, DZS in Polak: Anteno delam sam, Državna založba Slovenije.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Rojeni: Marko Meglič, rojen na Brezjah pri Tržiču; Jožef Bohinc, rojen v Lešah; Franciška Hlebčar, rojena v Sebenjah.

Umrli: Marija Mokorel, rojena Jazbec, umrla v Tržiču; Marija Godnov, rojena Pohar, umrla v Podlublju; Janez Šparovec, umrl na gozdni poti v Žiganji vasi.

Zelo lepo smo se imeli in tudi veliko novega in zanimivega smo videli.

Matjaž Kurnik, 4. b. razred

Potovanje v London je organiziral lani v času majskih praznikov za več sindikalnih skupin »Kompas«. Mene in še nekatere druge tovariše in tovariše so vključili v skupino zdravstvenih delavcev, v kateri sem kaj kmalu našel prijetno družbo. Vse potovanje je bilo dobro organizirano in je nudilo vsem udeležencem silno lepa doživetja.

SKOZI BELGIJO

V Belgijo smo dospeli v zgodnjih jutranjih urah čez Avstrijo in Zvezo nemško republiko. Pogledjmo si torej nekoliko to deželo!

Belgijo predstavljajo tri velike pokrajine: hribovita valonska-ardenska pokrajina na jugu ob francoski-luksemburški meji; rodovitna srednja pokrajina z nizkim grmičevjem onstran rek Sambre in Maas, ki pada proti morju; in nizinska pokrajina do morske obale z obrežnimi pašniki ter peščenim obrežjem.

Sama dežela je znana že iz stare rimske dobe, ko jo je osvojil Julij Cezar leta 57 pred našim štetjem in jo imenoval Gallia Belgica. V njej so živeli Belgi, keltska plemena. Po razpadu rimske države je prišlo ozemlje pod oblast

Anton Costa

Skozi Holandijo v London in domov skozi Belgijo, nazaj po turski železnici

Frankov, pozneje postane del Francije, ki se je izoblikovala iz zahodnega dela frankovske države. Leta 1477 je prišla Belgija pod Habsburžane in čez dobrih sto let s Holandijo vred pod Spance. In kakor so se Holanci, tako so se tudi Belgijci borili proti španski nadvladi in nasilju od 1579 do 1648. V času Napoleona je prišla Belgija leta 1794 pod Francijo, a po njegovem padcu se združila s Holandijo, s katero ostane povezana do leta 1830, ko postane Belgija samostojna država. V obeh svetovnih vojnah nam je znano, da so Nemci kršili njeno nevtralnost, s čimer so se Belgijcem precej zamerili. Belgija pozna dobro, kaj pomeni svoboda, zato se čudimo njenemu današnjemu zadržanju v zadevah Konga.

Belgija ima močno razvito industrijo, ki sloni na premogu, železu in tekstilijah. Ponaša pa se še z znamenitimi umetninami.

V Belgiji smo se ustavili za en dan v Bruslju (Bruxelles). A ker mi je to mesto že znano iz časov svetovne razstave v letu 1958 – sem izkoristil priložnost in se odpeljal z udobnim, pospešenim motornim vlakom v najpomembnejše belgijsko пристanišče Antwerpen oziroma Anvers v pokrajini Flandriji.

Antwerpen leži ob dolgem, po morju zalitem ustju reke Schelde, pod katero sta speljana tudi dva 570 metrov dolga predora, ki služita prometu. S svojimi modernimi pripravami po vzorcu londonskih dokov na reki Temzi ima pristanišče v Antwerpnu do 20 milijonov bruto registrskih ton prometa na leto in tekmuje ob zahodni obali Severnega morja z ostalimi pristanišči – Rotterdamom in Amsterdamom v Holandiji ter Hamburgom v Zvezni nemški republiki. K Antwerpnu ne gravitira, teži le belgijski pro-

met, ampak tudi promet severne in vzhodne Francije, Luksemburga, južne Holandije, zahodne Nemčije in Švice. Promet se razvija po kanalih, reki Ren in železnicah. Končno ne smemo prezreti razvite industrije.

V preteklosti je mesto cvetelo v 14. stoletju, v času Hanze (trgovske zveze mest ob Severnem morju), in 16. stoletju kot eno najbogatejših evropskih trgovskih mest. Nadalje je še znano kot Rubensovo mesto.

V Antwerpnu si je treba poleg pristanišča ob Scheldi in tamkajšnje stare utrdbe Steen, katere najstarejši deli izvirajo iz 9. oziroma 10. stoletja, ogledati navedene znamenitosti.

Maison de Rubens, Rubenshuis – to bi bila rekonstruirana, obnovljena hiša, ki jo je 1613 zgradil in v kateri je ustvarjal veliki

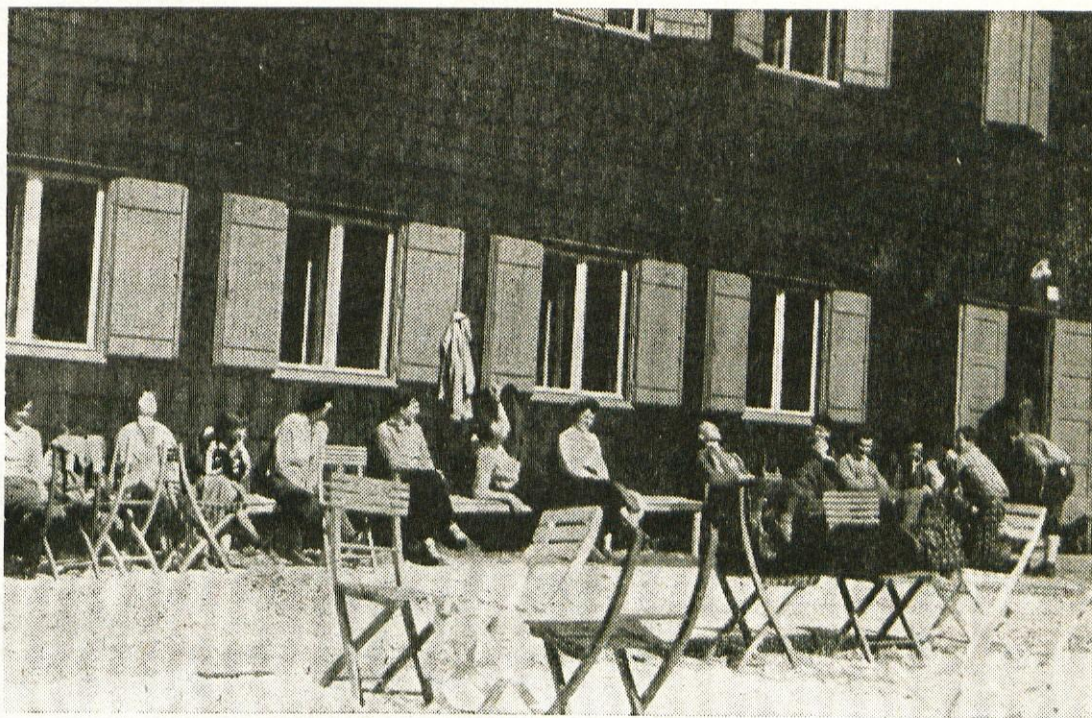
Tržiški Pavliha

Ker še vedno nimam avtomobila, sem jo tudi v nedeljo, 26. marca, pa že tudi večkrat prej, kolovratil peš po Tržiču. No, to nedeljo sem šel proti Lomu mimo pokopališča. Tu sem občudoval igralce priljubljenega badmintona, ali perjanice, ki so odprli novo igrišče. Kje, boste vprašali? Kar na pokopališču, na lepi zeleni tratici pred grobovi padlih borcev NOB. Da, čudno se sliši, pa je le res. Morda bi se moral tudi kdo drugi vtakniti v te igralce, ne le samo Pavliha in jim kaj drugega povedati.

Pa je za nedeljo zopet prišel ponedeljek. Za želodček sem moral nekaj dobrega preskrbeti, pa sem se zakadil v nekatere naše mesnice. O ti mesarji, sem dejal, ali vas tako učijo predpisi! Vsem nisem mogel tega očitati, večini pa lahko. Kar vse od kraja se pa že ne sme prijemati z umazanimi rokami, vsaj narezane salame ne, ki je ne moremo oprati! Če že v trgovinah nakladajo piškote v vrečke s posebnimi vilicami, bi se toliko tudi mesarji morali potruditi. No ja, sem si dejal, če pa sanitarni nič ne reče, se pa tudi jaz ne bom vtikal v te stvari in sem pač kupil salamo in odšel na cesto, na kateri pa je bilo nastla nega papirja, ovitkov napolitank, žvečilnega gumija, kož pomaranč in banan. Vse si dobil na cesti, samo denarja ne! Nisem dolgo iskal, takoj sem, namreč skoraj na vsakih petdeset metrov, videl košarice za smeti, ki pa so bile — prazne!

Ker me je bilo sram, da smo Tržičani taki, sem se skrtil in se bom zopet oglasil šele čez štiri-najst dni.

Lepo pozdravljeni, pa kaj pišite mi!

Lepe nedelje izkoristi mnogo ljudi za izlete v naše okoliške planinske postojanke. Sonce že kar močno pripeka in takole je pod Storžičem zvalilo turiste pred kočo

Stanovanjska skupnost Tržič-Center

obvešča vse lastnike privatnih hiš na tem območju, ki še niso poravnali svojih obveznosti v smislu izdanih odločb za stanovanja v svojih zgradbah za leto 1960, da to nemudoma nadoknadijo.

Če zaradi tega potrebujete še kakšne informacije, se zglasite v pisarni Stanovanjske skupnosti Tržič — Center na Koroški cesti št. 19 med uradnimi urami **vsak ponedeljek in sredo dopoldne od 9. do 12. ure, ob petkih pa popoldne od 15. do 18. ure.** V izjemnih primerih posreduje informacije tudi Komunalna banka v Tržiču med svojimi uradnimi urami.

RAZPIS

Stanovanjska skupnost TRŽIČ — Center razpisuje mesto

TAJNIKA

za vodstvo vseh poslov skupnosti

Celodnevna ali honorarna zaposlitev. — Pogoj: srednja strokovna izobrazba. — Plača ali honorar po dogovoru.

Prijave pošljite na Stanovanjsko skupnost Tržič-Center, Cesta JLA 5, ali se zglasite v pisarni skupnosti na Koroški cesti št. 19 — med uradnimi urami do 30. aprila 1961.

holandski slikar Pietro Paolo Rubens, ki je bil tudi diplomat, državnik. Rodil se je sicer 29. junija 1577 v kraju Siegen pri Kölnu v Nemčiji, a že leta 1608 se je naselil v Antwerpnu, kjer je tudi umrl 30. maja 1640. Rubens spada med baročne slikarje. Slikal je Madone, ki jih predstavljajo lepe žene njegove dobe; kompozicije, sestave z motivi iz Kristusovega življenja (Velik umotvor je snemanje Kristusa s križa) in življenja svetnikov; vedre slike, polne toplote; slike iz mitologije, bajeslovja in lova; razkošne svečanosti in lepote. Njegovemu delu so sledili slikarji: Antonis van Dyck, Frans Snyders, Adriaen Brouwers, David Teniers, ml., Frans Hals, Adriaen van Oslade ter drugi. — Rubensova hiša je danes prelep muzej flamske umetnosti in prikazuje hišno in dvoriščno ureditev preteklega doba v flamski in italijanski renesansi, preporodu.

Musée Plantin-Moretus — je muzej Plantinovega tiskarstva, ki sodi med najlepša evropska tiskarstva. Tu srečujemo grafike, umetnostne risane, lesoreze, bakroreze in slikarstvo, med katerim je 18 Rubensovih del. Muzej je bivša hiša stare flamske patricijske, bogate meščanske rodbine Plantin-

Moretus, sodobnice slikarja Rubensa, s katerim je bila v stikih. Zgrajena je v silno lepem renesančnem slogu v 16. stoletju.

Notre Dame ali Ouze Lieve Vrouwe-Kerk — je katedrala, ki jo prištevajo med najprostranejšo in najlepšo gotično ustvaritve v Belgiji. Graditi jo je pričel leta 1352 Jan Amal Appelmans. Notranjost je dolga 117 m, široka 52 metrov in visoka 40 m. V njej je 125 stebrov in 7 ladij. Najpomembnejše umetnine v njej so tri Rubensove slike — križanje, snemanje s križa in Marijino vnebovzetje. Cerkev ima 123 m visok vitelk severni stolp, ki sta ga v 16. stoletju dogradila Keldermans in Waghemakers, in nedograjeni južni stolp. Pred prelepim portalom, vrati na majhnem trgu Handschoen Markt je vodnjak Matsys z nastavkom iz kovanega železa, kakršno je pri nas znano v Kropi. Oboje tvori silno lepo skladnost ali harmonijo.

Na trgu Groenplaats pred katedralo stoji Rubensov spomenik.

Stadhuis — je Mestna hiša na trgu Grote Markt, ki močno spominja na znani bruseljski trg Grand Place po značilnih stopničasto koničastih hišnih pročeljih. Sama hiša je zgrajena po Corne-

lisu de Vriendtu v renesančnem slogu med leti 1561 in 65. V notranjosti so slike iz mestne zgodovine, na pročelju pa so stari grbi. Na trgu Grote Markt je zanimiv vodnjak Brabo, ob sami Mestni hiši ob stranskem pročelju stoji spomenik pristaniškemu delavcu.

Mercator-Orteliushuis — je hiša, ki ima ime po znanem geografu, zemljepiscu in kartografu, risarju zemljevidov Gerhardu Kremerju Mercatorju in je zanimiv etnografski, narodopisni muzej.

In končno okolica Vleeshuisa — ki nas spominja po domišljiji znanih pristaniških četrti s kaj sumljivim življenjem, ki se razvija lahko ob svitu starih cestnih svetilk, saj so tu v bližini Schelde sami lokali, ki zvaljajo pomorščake v nočnih urah.

Naslednjega dne smo iz Bruslja odpotovali proti kraju Oostende ob Severnem morju, delu Atlantika. To je mednarodno izhodišče iz Belgije proti Veliki Britaniji in tudi znano belgijsko obmorsko kopališče s prostrano plažo. Sama kraja si nismo mogli ogledati, ker smo se takoj vkrkali na belgijsko ladjo »Kunigin Elizabeth«, ki nas je udobno prepeljala v času treh ur in en četrt čez Se-

verno morje in Rokavski Kanal, La Manche oziroma Doverska vrata v Veliko Britanijo.

KANAL

Rokavski kanal je del Atlantika in ločuje evropsko celino od otoka Velike Britanije. Dolg je 56 km, najozkeje mesto meri 33 km, najplitvejši je s 24 m. Skozenj poteka del Zalivskega toka, ki nastaja ob Srednji Ameriki v Mehškem zalivu, je usmerjen proti Evropi — Skandinavskemu polotoku in velja kot važen činitelj evropskega podnebja, še posebno važen pa je za podnebje Velike Britanije, o kateri lahko rečemo, da je dar tega toka. V Kanalu je bilo morje sivo kot z nizko oblačnostjo zastrto nebo in nekaj časa smo videli le tu in tam kakšno ladjo, ki je plula proti celini, kontinentu. — Pluli smo, moje misli pa so uhajale k različnim načrtom, ki govorijo, kako bi povezali kontinent in otok, in k onim junakom, ki preplavajo od časa do časa Kanal. Čeprav sem navdušen plavač, jim tega ne zavidam. Tako smo se približali Veliki Britaniji, njenim značilnim krednim obalnim stenam, po katerih je dobil otok ime Albion, in Dovru, nad katerim smo zagledali znano staro utrdbo.

(se nadaljuje)

šport • šport • šport • šport • šport • šport • šport

USPELO TELOVADNO TEKMOVANJE

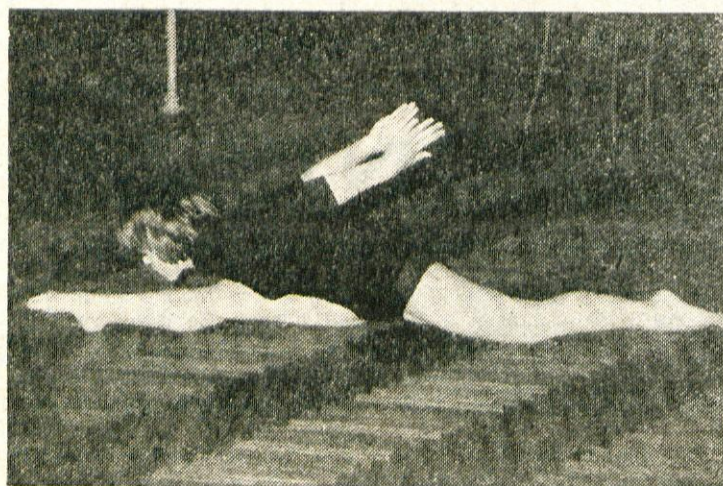
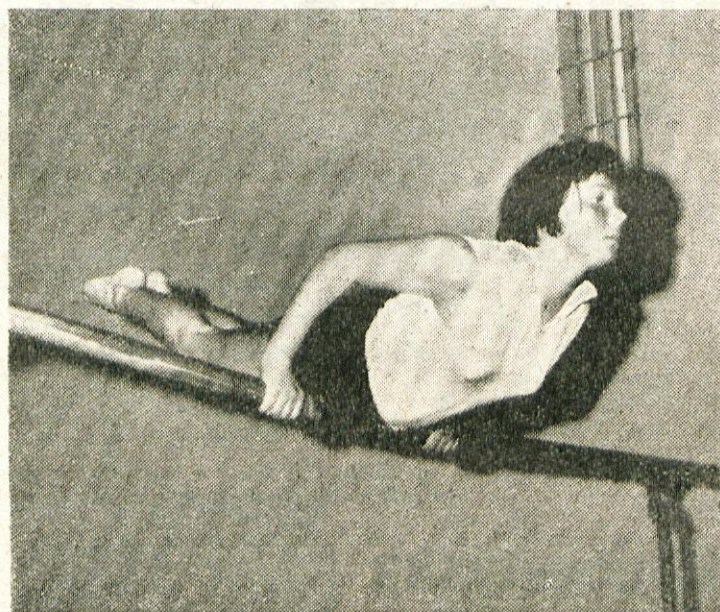
Tekmovalne vrste osnovnih šol iz Tržiča in Križev se vsako leto pomerijo v telovadbi. To tekmovanje je postalo že tradicionalno, tekmujejo pa za prehodni pokal. Vsako šolo zastopata ženska in moška vrsta, rezultate vseh pa upoštevajo za končni rezultat.

Letošnje tekmovanje je bilo kvalitetno in so posamezniki pokazali dokaj visoko stopnjo znanja.

Kakor lani, tako je tudi letos zmagala osnovna šola heroja Bračiča, druga je bila Grajzerjeva šola, tretja pa šola iz Križev. Šola Bračiča si je tako že drugič priborila prehodni pokal.

Uspela vaja mladinke na bradlji

Mikičeva iz Bračičeve šole je odlična tudi v parterni telovadbi

V PRIHODNJI ŠTEVILKI BERITE:

- Nekaj zanimivih prvomajskih reportaž
- Pred občinsko konferenco Zveze komunistov
- Občinski občni zbor sindikalnega sveta
- Ustanovljena je Občinska zveza za telesno kulturo

Dobra učenka - dobra športnica

Na tekmovanju šol za prehodni pokal je v ženski ekipi šole heroja Bračiča nastopila tudi ETI KURNIK. Pred tekmovanjem sem to marljivo učenko in navdušeno športnico naprosil za kratek razgovor.

Dvanajstletna Eti hodi v peti razred, poleg tega pa še v četrti razred klavirja v Glasbeno šolo. Poleg učenja pa ji še vedno ostane nekaj časa, ki ga porabi za šport.

»Kdaj si se začela ukvarjati s športom?«

»Ko sem hodila v drugi razred, sem se vpisala v TVD Partizan, kamor sem rada hodila. Potem pa sem za nekaj časa s telovadbo prekinila, ker pa nisem vzdržala, sem spet postala članica Partizana.«

»Na katerem orodju si najboljša?«

»Všeč so mi vaje na vseh orodjih, prav posebno pa mi je všeč dvovišinska bradlja.«

Smučanje je Eti najljubši šport in je že dosegla nekaj lepih uspehov.

»Na kakšnih tekmovanjih si že tekmovala?«

»Letos sem bila na gorenjskem prvenstvu, kjer sem zasedla drugo mesto. Potem sem šla še na slovensko prvenstvo, kjer mi je šlo tudi dobro in sem dosegla tretje mesto. Pred kratkim pa sem bila na Kramarjevem smuku prva.«

»Je s tvojim smučanjem za to sezono končano?«

»Ne. Sedaj se bo šele pričela lepa smuka na Zelenici in bom tudi nastopila na nekaterih tekmovanjih.«

ČETRTE na republiškem prvenstvu

Eden najboljših mladih športnikov med mladinci je vsekakor JANEZ LAIBACHER, učenec osmega razreda osnovne šole heroja Bračiča. S telovadbo se je začel ukvarjati že pred šolo in je do sedaj zrastel že v pravega telovadca in vsestranskega športnika.

»Si dosegel že kakšne pomembne uspehe?«

»Na gorenjskem prvenstvu v mnogoboju sem bil drugi, na prvenstvu Slovenije pa sem zasedel četrto mesto.«

»Katero je tvoje najljubše orodje?«

»Najbolj »sem doma« na bradlji, počasi pa osvajam še težavno tehniko vaj na konju. Upam, da bom tudi tu uspel. Sicer pa z vztrajnim delom človek vse doseže.«

»In kako ti gre smučanje?«

»Smučam že od drugega razreda dalje in sem v tem času dosegel že nekaj uspehov v naši okolici. Letos pa se mi zdi, da je bil moj največji uspeh na slovenskem prvenstvu, kjer sem izven konkurence dosegel drugi najboljši čas. V konkurenci nisem nastopil zaradi tega, ker sem na izbirnem tekmovanju Gorenjske padel in se nisem kvalificiral za slovensko prvenstvo. Sploh želim, da bi lahko čimveč telovadil in smučal, tako da bi svoje znanje še izpopolnjeval.«

POSREDOVANJE

Hišo pod Jožefom prodam. Jožefa Kramar.

Janez Laibacher